

Beslutningsforslag nr. B 107. Fremsat den 29. februar 1996 af Niels J. Langkilde (KF), Eva Møller (KF), Jens Vibjerg (V), Hans Christian Schmidt (V), Aage Brusgaard (FP) og Ole Donner (DF)

Forslag til folketingsbeslutning

om overflytning af miljøstatistik til Danmarks Statistik

Folketinget pålægger regeringen at nedsætte et ekspertudvalg, der får til opgave at planlægge overflytningen af produktionen af miljøstatistik til Danmarks Statistik for herved at sikre, at Danmarks Statistik bliver den centrale myn-

dighed for statistik (jf. lov om Danmarks Statistik § 1).

Udvalgets arbejde skal afsluttes inden den 1. september 1996.

Bemærkninger til forslaget

For forslagsstillerne er det af afgørende betydning, at udarbejdelsen af statistik på miljøområdet i lighed med andre områder er sikret den størst mulige troværdighed og hurtighed. Miljøstatistiske opgørelser er i stadig stigende omfang blevet brugt som grundlag for omfattende beslutninger af såvel administrativ som politisk karakter senest med de mange vedtagelser af grønne afgifter. Hvis miljøstatistikkerne udarbejdes og publiceres i et politisk miljø, vil det uundgåeligt påvirke troværdigheden og hastigheden af arbejdet, og beslutningstagerne vil blive mere skeptiske over for at benytte talmaterialet som grundlag for beslutninger. Det medfører, at offentligheden i for høj grad har beskæftiget sig med kvaliteten af det miljøstatistiske arbejde frem for konkrete løsninger af de beskrevne miljøproblemer.

Beslutningsforslaget søger at løse eller i det mindste at minimere følgende fem typer af problemer:

1. Miljøstatistikken kan politisk drejes i udarbejdelsesfasen

Denne problemtype opstår, hvis de udvalgte delområder for miljøstatistiske undersøgelser er udvalgt på en sådan måde, at det sikrer den samlede statistiske rapportering en bestemt tendens.

2. Kun dele af statistikken fremlægges

Miljøstatistik bør fremstilles af en uafhængig institution, der ikke har interesse i at undertrykke dele af materialet, fordi det ville være politisk opportunt.

3. Institutionen, der udfærdiger miljøstatistikken, har egeninteresse i høje eller lave tal

Den statistikproducerende institution må ikke være direkte part i den politiske beslutningsproces. Denne problemstilling er særlig relevant efter indførelsen af grønne afgifter. Det gælder særligt i de tilfælde, hvor afgifterne føres direkte tilbage til den statistikproducerende myndighed. Hvis institutionen f.eks. sætter forbruget for lavt, medfører det, at der kommer færre penge til institutionens driftsområde,

og derved opstår et krav om at få tilført ekstra ressourcer.

Ud over at den pågældende miljømyndighed nøje følger de fastlagte handlingsplaner for at sikre sig, at målene opnås, er det af stor vigtighed, at en helt uafhængig institution sammenholder de målte resultater med de opstillede mål.

Skal en sådan model lykkes, kræver det naturligvis, at Folketinget i handlingsplanerne klart definerer målene, og hvordan det skal måles, om de er opfyldte.

4. Miljøstatistikken offentliggørelsestidspunkt tilpasses politisk

En uafhængig institution vil kunne lægge produktionen af miljøstatistik i faste rammer, herunder også af rapporteringstidspunkterne. Med Danmarks Statistik som producent af statistikken vil enhver tvivl om, hvorvidt der ligger en politisk dagsorden bag miljøstatistikken, blive fjernet.

5. Det tager for lang tid at få tallene fra de ministerielle systemer

Udarbejdelsen af miljøstatistik skal foregå i et højere tempo, end den foregår i dag. Tallene skal være solide, og den høje faglige standard skal sikres, men aktualiteten i tallene er vigtig, når de politiske beslutninger skal træffes. Derfor må tempoet øges ved at lægge statistikproduktionen hos den højeste statistiske ekspertise. Hvis Danmarks Statistik skal kunne producere miljøstatistik hurtigt i en fast produktion, kræver det naturligvis, at rådata hurtigst muligt videregives fra de indsamlede myndigheder og institutioner.

Miljøstatistiske eksempler:

Disse fem problemtyper er desværre blevet alt for aktuelle som følge af en række uheldige sager, hvor der er opstået tvivl om miljøstatistikken troværdighed, og hvor miljøstatistikken ikke er udarbejdet og offentliggjort i et rimeligt tempo.

Pesticidsagen

I sagen om offentliggørelsen af tal om sprøjtemidler hævdede mange, at Miljøstyrelsen havde grebet ind i fortolkningen af tallene, og meget tydede på, at fortolkningen af tallene var blevet ændret, så de bedre passede ind i miljø- og energiministerens politiske dagsorden.

Sagen viste endvidere, at Danmarks Statistik har pålagt sig selv en meget tilbageholdende praksis med hensyn til at vurdere og kommentere en eventuel opfyldelse af miljøpolitiske handlingsplaner.

ISAG-sagen

Miljøstyrelsen havde i sit første udkast til aftale med Danmarks Statistik og Danmarks Miljøundersøgelser om anvendelsen af tal for affaldsproduktionen stillet krav om godkendelse af tallene inden offentliggørelsen. Danmarks Statistik undlod i første omgang at svare på denne henvendelse. Senere blev der indgået en anden aftale, men sagen viser, at der er en umiddelbar interesse hos Miljøstyrelsen i at påvirke arbejdet i Danmarks Statistik, skønt Danmarks Statistiks uafhængighed er lovfæstet.

Offentliggørelsen af branchestatistik for bekæmpelsesmiddelsalget

Bekæmpelsesmiddelsalget blev i 1994 opgjort af de enkelte brancher i publikationen »Branchestatistik – Bekæmpelsesmiddelstatistik 1994«. Denne opgørelse blev afsendt af branchen den 29. marts 1995, men først den 3. november 1995 – over syv måneder senere – modtager Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg den officielle statistik, Miljøstyrelsens »Bekæmpelsesmiddelstatistik 1994«. En sådan langsomhed på et så vigtigt politisk område er klart utilfredsstillende, og havde statistikkens produktion lig-

get i Danmarks Statistik, er der al mulig grund til at tro, at den kunne være færdig på samme tid som branchestatistikken. Det er ikke kun på det miljøpolitiske område, at der er problemer med at holde statistikproduktionen i et passende tempo. Et eksempel herpå er valgstatistikens produktionstid, efter at den er blevet overført fra Danmarks Statistik til Indenrigsministeriet.

Ovennævnte eksempler viser, at det er af afgørende betydning at få styrket tilliden til miljøstatistikken og få bragt statistikproduktionen op i et rimeligt tempo. Det kan gøres ved at overføre statistikproduktionen fra bl.a. Miljø- og Energiministeriet, dets styrelser og institutioner til Danmarks Statistik.

Af miljø- og energiministerens talenotits fra et samråd med Miljø- og Planlægningsudvalget den 6. september 1995 vedrørende Danmarks Statistiks mulighed for uafhængigt at publicere miljøstatistik fremgår det, at udarbejdelse af miljøstatistikken »tilvejebringes i et godt og frugtbart samarbejde mellem Danmarks Statistik og Miljø- og Energiministeriet.«

En stor del af den konkrete dataindsamling inden for miljøområdet ligger i dag i forskellige styrelser og institutioner under Miljø- og Energiministeriet. På de områder, hvor Danmarks Statistik allerede i dag står for miljøstatistikken, er der fortsat et naturligt behov for samarbejde. Dette samarbejde vil også være vigtigt i en situation, hvor Danmarks Statistik får flere opgaver med hensyn til miljøstatistik. Det er imidlertid vigtigt at fastholde lovens ord om Danmarks Statistiks uafhængighed, og det kan overvejes, om denne uafhængighed skal præciseres yderligere for at undgå, at andre styrelser eller institutioner søger at presse Danmarks Statistik til at tage uvedkommende og/eller politiske hensyn. Alle har en interesse i at undgå en gentagelse af den såkaldte pesticidsag, der er beskrevet ovenfor.